

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Minerva, sive de causis latinae linguae commentarius

Sánchez, Francisco

Schoppe, Caspar

Perizonius, Jacobus

Franequera, 1687

Cap. XIII. - De possessivis, contra omnes fere. De genetivis mei, tui, sui

[urn:nbn:de:bsz:31-109138](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109138)

Regula
de usu
Recipro-
corum.

audiverat. Hæc disputavi verbosus, ut intelligas, magnos interdum viros in rebus parvis cæcutire. Regula igitur sit, quam sequi omnino debemus; quoties ambiguus poterit esse fermo, reciprocum ad primum, & præcipuum suppositum recurrat; ut si dicas; *Dios se aparta de los hombres por sus peccados; Los hombres se apartan de Dios por sus peccados; Deus discedit ab hominibus propter eorum peccata; Homines discedunt à Deo propter peccata sua.* Unde rursus non probo illud Quinætilian. cap. citato; *Pluribus, inquit, verbis emendandum, ubi est id, quod quo referatur dubium est, & ipsum est ambiguum; Hæres meus dare illi damnas esto omnia sua.* Hæc ille, sed satis emendabitur ambiguitas, si supradicta regula observetur. „ [Vellejus l. I. „ Alexander à Lyssippo impetravit, ut eorum equitum, „ qui apud Granicum ceciderunt, faceret statuas, & „ ipsius quoque iis imerponeret. Ubi dixit *ipsius*, „ non *suam*, vitandæ causâ ambiguitatis, si „ enim dixisset *suam*, futurum erat ambiguum, de Alexandri, an de Lyssippi statua „ loqueretur.]

C A P. XIII.

De possessivis, contra omnes fere. De genitivis Mei, Tui, Sui.

Longa est apud Grammaticos de possessivis nominibus controversia; nemo tamen hætenus quid rectum in illis sit demonstravit. Nos igitur contra Laurentium, qui in principio secundi libri longam de iis textu disputationem, differamus.

Possessivum idem significat quod genitivus un-

unde creatur; ut, *Paterna domus*, & *paterna* possessi-
possiones, id est, patris. Hujus regulæ nul-
 lam exceptionem esse patiar; nihil enim frigi-
 na idem
 dius, quam illud quod hic Laurentius adfert, *signifi-*
meus, tuus, suus, non deduci à *mei, tui, sui*, cant
 primitivis, sed ab antiquis genitivis *mis, tis*, quod ge-
 sis. quod figmentum fictis valde Grammaticis *nitivus*.

placuit. Ego non negaverim apud Ennium,
 & antiquos reperiri *mis, tis, sis*, sed in abla-
 tivo, pro *meis, tuis, suis*: ut *fos* pro *suos*;
fas pro *suas*; *sem* pro *suum*: ut, *postquam lu-*
mina sis oculis bonus Ancus reliquit. Vide Festum
 in voce *Sos*. „[Ennius 2. Annal. *Cura ingens*
 „*mis cum concordibus equisparare*. Ubi *mis*, per-
 „peram Priscianus pro genitivo accipit, Plaut.
 „Mil. act. 4. sc. 2. *Ait illam cruciari miseram*,
 „*quia tis egeat, quia se careat*. ubi *tis*, valet
 „*tus*, subaudi forma, & factis; sicut ibidem;
 „Ego hic adstabo cum hac forma, & factis sic frustra:
 „& act. 1. sc. 7. *Virtute, & forma, & factis*
 „*invidiosissimis*.] Res igitur sic se habet; *Genitivus*

* *Omnis genitivus significat active, aut pas-*
sive; idem significabit semper possessivum; ut, tio.

vulnus Achillis, vel *Achilleum*, active & passi-
 ve accipi potest. Eodem etiam pacto *mei,*
tui, sui; & *meus, tuus, suus*, Active & passive
 significabunt, ut mox apparebit: prius enim
 aperiam causam, quare aliquando non sit no-
 bis concessum primitivorum genitivis uti. Re-
 gula est; *mei, tui, sui*, primitiva, substanti-
 vorum genitivis etiam subintellectis non jun-

M 4 gun-

* *Omnia genitivus significat active aut passive*] Exemplis id
 declaravimus supra ad pag. 121. in quibus uterque active
 & passive significans genitivus conjungebatur. Vide &
 Gell. IX. 12. ubi docet *matrem hestram recte dici, & quom-*
am ment volles & quom timentur. *Injuriam istidem dicit, tam*
alterum, qui patiuntur, quam qui faciunt, &c.

guntur. Latine dices; *Hic liber est mei præceptoris*, sed illud *mei*, adjectivum est: item; *Præceptoris meo* conducit castigare, *tui* autem est docere; illud *tui*, non potest esse à *tu*; nam hæc primitiva fugimus in omni possessione, ne cum adjectivis subsit ambiguitas, quam Latine aures vehementer reformidant. Latine itaque dicitur; *Mei præceptoris interest docere*; sed ita tamen, ut illud *mei* omnino sit à *meus*. Ridiculum autem est, quod ajunt isti, propterea non dici, *Mei est legere*, quia *mei*, *tui*, *sui*, solum passive significant: * id falsum esse sub-

* *Id falsum esse subjecta exempla demonstrant.* Immo vero pleraque omnia, quæ sequuntur, exempla probant contrarium, h. e. passive significant, vel possessionem. Posteriorius significat apud Cic. Fam. VI. 12. *tui charitate* h. e. tua charitate, qua alii charus es. Sic pro sui dignitate, *Nulla pars manet nisi. Et pressa est gravitate sui.* &c. Hæc nempe aliquo modo sunt possessionis, nec proinde debuissent Vossius de Construct. cap. 57. illas locutiones per hunc genitivum possessionem significantes negare, vel illas à possessione segregare. At passive significant manifesto genitivum sui, deprecatorum sui, vindictam sui, conspectum sui, affirmationis sui &c. Et sic, ut cumque id neget Sanctius, maxime tamen is genitivus in passiva significatione usurpatur, sed tamen cum & possessorem significet, nulla causa est, quominus & Actorem, qui est actionis suæ quali possessor, designare queat. Tale est illud Ciceronis II. 6. *Eam tui unius studio meo assidue posse confido.* & Plaut. in Pseud. I. 1. *Duorum hominum labori parvissem lubens, mei & tui.* Sed hæc loca Vir Magnus ad Plautum suspecta habet, haud scio an propter significationem activam, an vero simpliciter, quod ex ejus sententia dici nequeat *Labor mei, labor nostri utriusque*, pro quo malit nosse; *Studium tui unius*, pro quo reponit *tuum, majores vestrum*. Sed tamen sic passim, ut videre est apud Voss. d. l. Cicero in Plauti, in quo eadem est constructionis ratio *Voluntati vestrum omnium parvi, communis patriæ omnium nostrum, in me omnium vestrum ora & oculos conjectos.* Immo dicitur *utriusque nostrum*; *contentio vestrum*, plane utique ut *labor mei, labor nostri utriusque.* Sallustianum illud *majores vestrum,*

jecta exempla demonstrabunt. Cicero ad Curionem; *Eam autem tui unius studio me assequi posse confido*: idem libro sexto ad Ampium; *Vincebatur enim fortuna ipsa debilitat e gratia nostrae, tui charitate, & meo perpetua erga te amore*; id est, quia me amas, & te amo. Hoc testimonium quum Valla non intellexisset, foedissime deturpat. Cicero pro Marcello; *Quis non intelligat, tua salute contineri suam, & ex unius tui vita pendere omnium*: idem Attico lib. 9. *Nihil malo, quam me mei similem esse, & illos sui*: idem Catilina; *Uterque pro sui dignitate, & pro rerum magnitudine*: idem libro 2. Finib. *Ut & sui, & Metrodori memoria colatur*: idem de Universalitate; *Ita se ipse consumptione, & senio alebat sui*: ibid. *Imitantes effectorem, & genitorem sui*. „[Plaut. „Cist. *Suarum opum nos volunt esse indigentes,* „** sui que omnium rerum nos indigere, pro omnium* „*rerum suarum, Valerius Max. lib. 1. Len-* „*to enim gradu ad vindictam sui. Divina procedit ira*: idem lib. 1. cap. 6. *Priusquam exoptatum civium oculis conspectum tui offerres*: idem lib. 3. cap. 7. *Quid aliud est, quam servientem fortunam in adiutorium sui convertere*: & paulo post; *Fiducia est, quae estimatione sui certo pondere examinat*. Plin. lib.

M 5 22. in

strum, genuinum esse, nec hodiernorum codicum scripturae debuisse concedere, firmissimum & indubium Gellii XX. 6. testimonium probat, & proinde nos in Animadversionibus historicis cap. X. Sallustio asseruimus & restitimus. Sed & ne de ipsa phrasî dubites, en similem plane apud Plautum Menæch. V. 9. 97. *Vestrum patri filii quot eratis.*

* *Sui que omnium rerum nos indigere*] Male hic locus explicatur, & incaustum huc adfertur à Scioppio. Sensus est volunt indigere nos sui, in omnibus rebus; *Omnium rerum* per Ellipsin dicitur pro *in negotio omnium rerum*. Cuius similia loca, eorumque explicitam rationem vide in iis, quae notavi ad pag. 119.

22. in procœmio; *Compleſſe poterant miraculum ſui, natura, atque tellus.* Seneca in Troade, act. 2. *Nullaque pars manet noſtri: idem Hercule Oetæo act. 3. Et partem mei ſervat omne ſaxum.* Cicero Attic. lib. II. epiſt. 8. *Quintus miſit filium, non ſolum ſui deprecatoſem, ſed etiam accuſatoſem mei.* Ovid. I. Metam. *Et preſſa eſt gravitate ſui: ibid. lib. ultimo; Parte tamen meliore mei: & in carmine obſcœno; Quod partem madidam mei videtis.* Terentius Adelph. *Tetigine tui quidquam: ibid. Qui ſe in ſui gremio poſiturum puerum dicebat: idem Heauton. Tot mea unius ſolliciti ſunt cauſa.* Ubi Muretus ex antiquis exemplaribus reſtituit, *Mei unius.* Varro 3. Ruſt. cap. de villa; *Et quum hæc ſit communis univerſi populi, illa ſolius tui.* Budæus in commentariis citat Cicero-nem in Vatinium ſic; *Quid ergo præſtantius mihi potuit accidere, quam omnes hos cives meos iudicare, civitatis ſalutem eum unius mei ſalute eſſe conjunctam?* Sic citat Budæus; nunc legitur, *cum mea uni uſ ſalute.* Plautus Aulular. *Neque tui me quidquam invenisti penes: idem Pſeudolo;*

*Si ex te tacente fieri poſſem certior Here,
Quæ miſeria te tam miſere macerant,
Duorum labori ego hominum parſiſſem libens,
Mei, te rogandi, & tui, reſpondendi mihi.*

Hæc Plauti verba expendit Gellius lib. 20. cap. 5. & inſuper ait; *Iſtaque ſi dicere velis, Patrem mei, pro Patrem meum, quo Græci modo tui tatiſſa pater dicunt, inuſitate quidem, ſed rectè proſeſſo, eaque ratione dices, qua Plautus dixit, labori mei, pro labori meo. Hæc ille; qui tamen ſi legeret illud Ciceronis, Genitorem ſui, & Eſſeſtorem ſui, & illud Maronis; Et mihi magna*

magna mei sub terras ibit imago : & illud Macro-
bii lib. 2. cap. 1. in somnio ; Deinde tonus per na-
turam sui in duo dividi sibi æqua non poterit , fortas-
se non diceret inustate dici , patrem mei. In
iis omnibus, quæ citavi, testimoniis, si aliqua
tibi videantur significare passionem, non valdè
repugnabo ; dum illud teneam, loco illorum
poni posse possessiva ; ut, *Effectorem sui, Effecto-
rem suam.*

Rursus nunc contendam, *meus, tuus, suus,*
posse accipi passivè, & loco illorum posse
succedere, *mei, tui, sui.* Cicero lib. 5. epist.
Ego qua tua causa feci ; potuisset dicere tui,
» [exemplo Plauti Mostel. *Urbem exsul linquat*
» *hinc actus causa tui :*] idem Cic. Philippica 10.
An vero hoc pro nihilo putas, in quo quidem pro
amicitia tua jure dolere soleo, &c. * *Pro amicitia*
tua, inquit Budæus in commentar. pro eo di-
xit, quod est, pro amore quo te prosequor,
hoc est quo tu à me diligeris ; » [quomodo Ho-
» rat. *Cæsar qui cogere posset, si peteret per amici-*
tiam patris, atque suam, non proficeret quicquam :]
idem

* *Pro amicitia tua*] Sic quidem & Cic. Famil. III. 10.
Ut tua inimicitia suscipiendâ oblivisceretur patri. Dubito
tamen, an rectè istam locationem passivè exponant Bu-
dæus & Sanctius, sicut & illud Terentii *Nunquam odio tuo*
me vinces. Istic nempe *amicitia tua* significat benevolum
tuum, amicium animum, quo tu ac alium complecteris,
vel te complecti significas. Hic *odium tuum,* significat
molestiam tuam, qua alterum obrundis. Expressiora ac
certiora sunt reliqua, quæ Auctor heic attulit, quibus
adde illud Catonis apud Gellium VII. 3. *Ne in servitute*
nostra essent. Sall. Jug. 24. *Quæ sane fuerint nostra injuria*
h. e. nobis factæ, Cic. Famil. X. 24. Omnes gratas amici-
tias tua observantia, indulgentia, assiduitate vincam, quo in
loco male tui edi jubet, idque postulare Latini sermonis
consuetudinem affirmat Stephanus in suo Pseudocic. p.
207 Cæl. VIII. 1. Tua memoria dore operam. Nep. Lyf. 4.
Ita ille imprudens ipse suus fuit accusator.

idem 2. Catil. *Invidia mea levande causa; id est, quam alii de me habent: idem 1. Catil. Patria te nihil iudicat, nisi de patricidio suo, cogitare.* Terent. Eunuch. *In ea utilitatem ego faciam ut cognoscas meam* Hic passive. Rursus Cic. ad Tironem; * *Utilitatibus tuis possum cavere* Active; vide Muret. 2. Catil. Terent. Phorm. *Nam neque negligentia tua, neque id odio fecit tuo.* Laurentius dixisset tui: idem Heaut. *Et lachrymis opplet os totum sibi, ut facile scires desiderio id fieri tuo: idem Phorm. Nunquam odio tuo me vinctes.* Itaque nostra querela est, & quam habemus, & qua de nobis habetur. Martial. lib. 5. *Fam precor oblitus nostrae Vulcane querelae parce.* Valerius Maxim. lib. 9. cap. 2. *Nam quem animadverteret quantum suo odio patria teneretur, timori remedium scelere petivit: idem 6. cap. 2. Vidi eodem habitu, & quiritatu tuo; id est, in querela tui.* „[Livius lib. 3. *Multi exsulum caede sua, foedavere templum.*] Sed huiusmodi plura quilibet passim leget. Causa igitur qua vetamur dicere, *Hic liber est mei, & mei interest legere*, non passio est, sed ut vitemus ambiguitatem, quam facile vitamus, si genitivis primitivorum alios genitivos substantivorum non addiderimus: neque enim eodem sensu dicam, *Miserere mei; & Miserere mei praceptoris*, nam illud *mei* est primitivi, hoc vero derivativi. Si vero ambiguitas in causa est quominus hos genitivos non recipiamus, ubi ea non possit contingere, recte eis utemur. Quare quum illis addideris † genitivos adjectivorum, non

* *Utilitatibus tuis*] Dicitur hoc eodem modo & sensu, quo superius.

† *Genitivos adjectivorum*] Et maxime participiorum passivorum.

errabis; ut, *liber est mei solius*. Tui unius; vel, *Tua unius interest legere*. Cicero Lentulo; *Quocumque tempore tibi potestas presentis tui fuerit*. Terent. Heaut. *Atque inopis nunc te miserescat mei*. Cicer. *Tui unius studio*; idem; *Ex tui unius vitas & quæ citavimus ex Varrone*; *Hæc sit communis universi populi, illa solius tui*. „[Aberit etiam „ambiguitas, si additus substantivi genitivus, „alium porro genitivum regat; ut, *Miserere „mei patris tot liberorum*: id est, *miserere mei „qui tot liberorum pater sum*.] Sed ut dixi, *Mei, Tui, Sui, Nostri, Vestri primitivorum*, fugiuntur merito, propter solam ambiguitatem, non propter passionem. At dices; ostende nobis hanc amphiboliam, præcipuè in *nostri, & vestri*. Ostendam paucis his orationibus; *Meus populus legibus gubernatur; solius tui semper fuit sine lege vivere; Noster præceptor est doctus; vestri autem semper fuit male docere*. Imò etiam si istis primitivis addas * substantiva, quæ genitivis non aptè jungantur, ambo rectè ponentur in genitivo; ut si dicas, *Miserere mei peccatoris*: nam hic non contingit amphibolia, quæ contingit in hac forma; *Miserere mei patris*: hic enim nescias, an *mei sit à meus*, an *ab ego*. Quare tutius consilium fuerit, iis genitivis primitivorum abstinere, quod si feceris, latinè rectè dices; *Mei præceptoris, vel mei regis, vel vestri magistri interest imperare*; quia illud *mei, & vestri* semper est ab

vorum Cic. Fam. III. 6. *Non dubium spem mei conveniendi mihi afferebas*. ep. 10. *Purgandi mei necessarium videtur esse tempus*. V. 21. *Te summa cupiditate affectum videndi mei*. &c.

* *Substantiva que genitivis &c.*] Vel etiam quæ feminini sunt generis. Veluti Ennius apud Nonium in *Miserere*: *Miserere mei anxi*.

ab adjectivo *meus*, & *vester*. Et certe nulla alia de causa dicimus, *Cujus*, vel *Cuja interest*; *Cujus*, vel *Cujum est pecus*, nisi quia non contingit amphibologia.

Lib. 2.
cap. 1.

Restat modo evertenda Vallæ opinio circa hanc eandem doctrinam; Verba illius sunt; *Videmus licere dicere*, Meam unius operam, Tuum solius studium; non tamen dicemus; Meum Laurentii studium; sed *Meum studium*, qui sum Laurentius; *Prædium tuum*, qui es Priscianus. Hæc ille. Ego, si quid addendum esset in his formis, libentius dicerem; Non mea Pompeji, sed tua Cæsaris interest, quam, mea qui sum Pompejus, & tua, qui Cæsar es: nostra enim regula est; * si possessivis addatur aliud nomen etiam proprium, illud in genitivo potest poni; ut, *Opes Siculas Verris*; *Villa Tusculana Ciceronis*; in paterna domo Neronis. Cicero ad Trebatium libro 7. *Litteris tuis primorum mensum vehementer commovebar*. At dices, in cæteris possessivis verum hoc esse, sed *meus*, tuus, suus, aliter se habere: imo vero ego in universum de omnibus possessivis idem præcipio. Cicero 1. Tuscul. *Theodori quidem nihil interest*,
hu-

* Si possessivis addatur] Pleraque, quæ sequuntur, longe alienissima sunt ad evertendam Vallæ sententiam. Veluti *Litteris tuis primorum mensum*. Non quaeritur utrum ita dici queat, sed an, *Tuis Trebatii litteris*. Similiter, *Quantum meum studium exitorii dignitas tua*, si huc pertineret, debuisset dici, *Quantum meum Ciceronis studium*. Et sic, ut dixi, pleraque. At manifeste contra Vallam est, quod ait Plaurus Menæch. V 2. 18. *Tuum Apollinis imperium amulat*. Intelligitur autem in his non tam genitivus tui, quasi diceretur *tuum imperium tui Apollinis*: Ut voluere Scaliger ad Carullum, & Vossius; sed potius, ut Magnus Gronovius ad Plaut. Plaut. I. 1. 3. *Tuum imperium, quod est Apollinis*.

humine, an sublime putrescam. Deest, mea, propter putrescam; ut sit, Mea Theodori. Quod si non credis, audi Valerium Maxim. libro 6. cap. 2. de eodem Theodoro; *Mea quidem nihil interest humine, an sublime putrescam.* Cicero 2. Philip. Ille nunquam concionatus est nudus, tuum hominis simplicis pectus vidimus. Valla diceret; *Tuum pectus, qui et homo simplex.* Cicero 5. Verr. *Ne tua quidem recentia proximi Praetoris vestigia persequi poterat, idem pro Sextio; Quem non tantum admiror, quod meam legem contemnat hominis inimici; idem ad Crassum; Quantam meum studium extiterit dignitatis tuae; idem ad Lentulum; Nam nostram propugnatio, ac defenso dignitatis tuae.* Livius; *Quod meum factum, dictumve Consulis gravius, quam Tribuni, audivisti; idem libro 7. de Valerio Corvino; Quam destitisset ex equo; Nostrum, inquit, peditem illud, milites, est opus; id est, nostrum opus, qui sumus pedites; idem libro 8. Ut nostro duorum jam hinc eventu cernatur.* Cato ad Ciceron. *Tuam virtutem domi togati; armati foris.* Cic. L. Paulo Conf. *me consulem tuum studium adolescentis perspexisse.* Plin. lib. 8. epistol. *Post iudicium tuum viri eruditissimi, gravissimi, ac super ista verissimi.* Seneca in Hippolyto; *Quis meas miseræ deus, aut quis juvare Dædalus flammam queat.* Et illud Boëtii, quod reprehendit Valla; *Solantur maesti nunc mea fata senis.* Cæcilianus apud Marcellum; *Mea hominis quid referat.* Virgil. in Ciri. *Perque tuum memoris haustum mella pectus alumne;* idem 6. Æneid. *Et pater ipse suo Superam jam signat honore; id est, suo Deorum honore; & Æneid. 12. Postquam arma Dei ad Vulcania ventum est.* Apul. lib. 8. *Quæ res circumstantium ab emptione mea, utpote ferocissimi, deterruit animos.* Ovid. 1. Amorum; *Ux mea defuit.*

functæ molliter ossa cubent. Terentius Hecyra;
*Ut ne cui mea longinquitas ætatis obset: idem; Nam
 berilem filium ejus duxisse audio uxorem: idem; Pa-
 ternam amicum me assimulabo virginis.* Et in sacris
 3. Reg. 3. *Tulit filium meum de latere meo ancilla
 tue dormientis: & illud quod damnat Valla ad
 Corinth. Salutatio mea manu Pauli.* Qua etiam
 forma dixit Aufonius ad Theonem epist. 4. *Anticipesque tuum Samii Lucumonis acumen: id est,
 tuum acumen Lucumonis, ut recte annotat
 Joseph Scalig. l. 2. c. 12. in Aufon. ubi hanc
 phrasin à Grammaticorum tenebris in lucem
 vindicat: idem in Catullum 46. 18. ita autem
 construendum, quasi dixisset; tuum pectus monstri;
 tum citat quædam ex superioribus, deinde ad-
 dit; Quæ omnia dicta sunt per Ellipsin Tui. In Gre-
 cis minus laboraremus τῆς σπῆδος τοῦ νεγανίς; ita
 hic pectus monstri; id est, pectus tuum, qui mon-
 strum es. Sed vide locum Scalig. Ex aliis pos-
 sessivis junctis cum genitivo nominis proprii,
 & appellativi possem innumera exempla col-
 ligere; ut, Imperatorius vultus Marii; Catuli Cu-
 mana villa; Calvi Licini hipponaestium præconium;
 Fratrum nomen populi Romani; in æde Foris Maria-
 na; Frustribus Agrippæ Siculis; Litora fraterna Ery-
 eis; Nocturna Orgia Bacchi; Augusti paternus animus,
 & alia hujusmodi innumera, Elegantius ita-
 que credo dici; Meum præceptoris officium, quàm
 Meum officium, qui sum præceptor: non
 tamen dissimulabo dixisse Terent. *Mea, qui
 sum natu maximus, & Ciceronem pro Sylla;
 Vestra, qui dixistis, hoc maxime interest.* Sed Ci-
 cero hæc aliter dixisse non potuit, non enim
 hic participio erat locus.*